

WONEN Net als de luchtkwaliteit moet ook de hoge temperatuur in de stad volgens protocol aangepakt worden, stelt **Gert-Jan Steeneveld**.

Copyright foto

Hoelahoepen in het Majellapark in Utrecht. In steden kan het wel tot 8 graden warmer zijn dan op het platteland. FOTO HH

Pak de **hitte** van de stad aan

Het 'heerlijk' warme weer van afgelopen weken heeft ook zijn keerzijde. De temperatuur in steden is vaak enkele graden warmer dan op het platteland. Het bouw materiaal houdt overdag warmte vast en geeft die 's nachts terug aan de lucht. Verkeer, industrie en binnenklimaat-regulering stoten warmte uit. Tijdens windstille, heldere, en warme zomerperioden kunnen steden daarom tot wel 8 graden warmer zijn dan het platteland. Dit heeft nadelige gevolgen die nog nauwelijks op de radar staan.

Overmatige warmte in steden verzwakt de gezondheid van kwetsbare groepen zoals ouderen, kinderen en patiënten met hart- en vaatziekten. Tijdens warme zomerperiodes overlijden wekelijks ruim 30 mensen meer per graad hogere temperatuur. Daarnaast daalt de arbeidsproductiviteit tijdens warme perioden. Australië lijdt jaarlijks 6 miljard dollar financieel verlies. Omdat Nederland zich qua infrastructuur

nauwelijks tegen hitte heeft gewapend, zal het ook hier om een substantieel bedrag gaan. Het energieverbruik ligt tijdens warm weer hoger dan normaal en blijkt ook te voorspellen. Beheerders van het drinkwaternet maken zich zorgen of in de toekomst drinkwater nog wel van voldoende lage temperatuur bij de huishoudens kan worden aangeleverd. In sommige steden staan bewonersgroepen op om het probleem een stem te geven. Op warme dagen waarschuwt het RIVM via het nationaal hitteplan. Maar is dat genoeg?

Het Centraal Bureau voor de Statistiek verwacht in 2030 nog 700.000 extra inwoners in grote en middelgrote steden. De benodigde extra woningen en bijkomend verkeer zullen bijdragen aan extra opwarming. De nieuwe stedelingen verdienen een goed leefklimaat.

Volgens de klimaatscenario's van het KNMI komen hittegolven in de toekomst vaker voor, en het aantal uren met zogenaamde hittestress zal verdubbelen in 2050. Dit versterkt de warmte

in de steden, en de gevolgen voor de inwoners. Het is dus tijd voor afkoeling om een gezonde en vitale stad te behouden. Nu is onduidelijk wie de eigenaar van het hitteprobleem is. Ik stel voor normen in te voeren voor hitte in stedelijke gebieden. De parallel met regelgeving rondom luchtkwaliteit kan als voorbeeld dienen.

Advieswaarden

In veel Nederlandse en Europese steden liggen de concentraties van luchtverontreiniging boven de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. De EU-lidstaten mogen de heldere drempelwaarden voor luchtverontreiniging niet overschrijden. Regels hoe de luchtkwaliteit moet worden berekend en gemeten, bieden hierbij een handvat. Regionale en lokale overheden voeren beleid met deze normen op het netvlies.

Neem de milieuzones in de Nederlandse binnensteden om de fijnstofconcentraties binnen de perken te houden.

Op vergelijkbare manier kan hitte in steden worden genormeerd. Laten we daarom toewerken naar een heldere methode voor monitoring van hitte in alle Nederlandse steden. In het Delta-plan Ruimtelijke Adaptatie dat komende herfst wordt gepubliceerd, is hittestress een belangrijk aandachtspunt. Laten we de discussie gebruiken om een stap verder te komen.

Normen zijn natuurlijk alleen effectief als er uitzicht is op verbetering van de situatie. En dat is er, in de vorm van aanpassingen bij inrichting, ontwerp en bouw van stedelijke gebieden. Aanleg van waterpartijen dempt de extreme temperaturen. Ook wit of houten bouw materiaal helpt om te koelen. En 10 procent extra groen maakt steden al 0,6 graden koeler. Meer groen maakt steden bovendien klimaatbestendiger voor een extreme neerslag. Hittezones kunnen dus bestreden worden, voor een leefbare, gezonde, en economisch vitale stad. De kennis is er, nu nog de uitvoering.

Gert-Jan Steeneveld
Meteorologie en
Luchtkwaliteit,
Wageningen University